

ramię przy ramieniu! Brzmiał to niemal tak, jak gdyby w dziełach naszych panowały stosunki wojenne. Dalej powiedział książe Bismarok, że Niemcy powinni tworzyć zbitą falangę, która ostrze swych oszołopów zwracała przeciwko Polakom. Czyż książe Herbert Bismarok śmie twierdzić, że falanga jest formacją obronną? Dalej twierdził stary książe Bismarok w owej mowie, iż szlachta polska jest partią przewrotu, gorszą od socjalnej demokracji, i że z powodu tego należy ją zwalczać na śmierć lub życie. Jeżeli tedy te wyrażenia księcia Bismaroka nie oznaczają taktyki szalonej — w takim razie wogóle nie pojmuję, co Panowie nazywacie szaloneką? Książe Bismarok wogóle zawsze był skory do walki szalonej i prowadził ją nie tylko przeciwko Polakom, ale i przeciwko katolikom wogóle — na co dowodem walka kulturalna. Pytam się też Panów, czy i komisiarzy kolonizacyjnej nie uważacie za środek walki szalonej? Przewoźnikomisa ta wypędza wprost setki, tysiące Polaków z gleby ojczyzny! Po za tem niesłuchane ustawy i rozporządzenia wykazują jasno i dobitnie, że rząd nie uważa Polaków za równoprawnionych obywateli państwa, lecz za wrogów. Gdy tedy maż takiego znaczenia, jakie posiadał stary książe Bismarok, zwywa do walki na śmierć lub życie z Polakami — to na niego wyłącznie spada odpowiedzialność za dzisiejsze stosunki. Nie drwią się czci, z jaką książe Herbert przemawia o swoim ojcu, to atoli musi nam przyznać, że męła, który tak wobec nas postępował, mieliśmy prawo zwalczać wszelkimi godziwymi sposobami. Książe Bismarok starał się sztuwnie skonstruować spewną różnicę pomiędzy poróżnionymi stanami u nas. Ojść oświadczam ponownie, że różnicę taką u nas nie istnieje, gdyż w obronie naszej narodowości i naszego bytu jesteśmy wszyscy zgodni i jednomyślni. Bronić się też będziemy do ostatniego tchu; siła nasza polega na pokrzywdzonych naszych prawach — i dopóki w Niemczech zwalczać się nas będzie jak dotychczas, słusność za wasze będzie po naszej stronie, chociażbyśmy, jako ludzie słabi, w narzuconej nam walce uleść musieli.

W dalszej dyskusji wzięli udział posłowie: Sleg (narodowy liberal), Babel (socjalista), Głębocki, książe Herbert Bismarok, Tiedemann z Bydgoszy, ks. dr. Jajtowski, książe Radziwiłł, hr. Limburg-Silrum i dr. Sattler. Dla braku miejsca resztę dyskusji podamy w następnym numerze.

Rady dla wychodźców na obczyźnie.

(Dokończenie).

Tereź mój Tomku, skarżysz pana, to on powie:

a) A czy ja z tobą kontrakt robił? Trzymaj się przodownika, z którym umowę zrobiłeś.

Ala przypuścimy, że sąd (co się nieraz zdarza), odpowie na to dziedzicowi: dla ciebie pracował, od ciebie tej zapłaty żądać może. Wtedy pan powie:

b) zresztą miałem prawo go wypędzić, bo zrobił to a to. Wtedy uważ: Pan ma za sobą

przodownika i owego plotkarza i szaleńców od siebie ludzi i sam wiele może. A ty masz kogo, — może tylko tego lub owego, którzy się rozlecieli dziś po całym świecie!

A gdy pan sam się podpisze, wtedy będzie o ciebie dbały i dla tego właśnie dbać będzie też o was. Przykaże swoim urzędnikom, aby o was mieli starsze i nie łatwo wyle plotki uwierzy, ale sam zbada sprawę waszą, zanim coś przeciw wam rozporszą.

8) Z przodownikiem trudna sprawa. Jeżeliście zawiniłi, to się nie dziwiecie skutkom. Ale jeżeli przodownik, z którym jedynie robiliście kontrakt, że się z wami obseidi, to trudna sprawa. Bo wtedy on albo golec albo maniak. Więc, gdy tylko z przodownikiem się wdajecie, to starajcie się iść kupą, aby on kaucją złożył dla waszej pewności. Wszakże wam także pieniądze od zarobku na kaucją odolągają! Zresztą swatajcie na następnę uwagę:

a) Przodownik nie ma prawa odolągnąć wam prowizy ożyli werbunkowego. Najprzód dlatego bo pan mu za to płać; potem, bo sam robiąc kontrakt, nie pośredniczył przeciw, a potem dla tego, żeście mu tego nie obiecali. On wam odolągnąć może jakieś 3—4 mraek, gdy się z wami łąga i powołuje się na jakieś prawo agentów. Więc powiedziecie mu, że podobnego prawa nie ma.

b) Patrząc i pilnujcie, żebyście reregularnie dostawali wasz deputat lub go dostawała regularnie wasza kucharka. Bo jeżeli nie dopilnujcie, to zanim przyjdzie do wymówek, przodownik sobie ostery prosiaki poduczy, a ożego raz nie dał, tego wam już pewno nie dosypie.

c) Chcę się pan nie podpisał, poseszajcie razem z innymi ze skargą na przodownika do pana i żądajcie, aby pan dopilnował i przekonał się, że wam się krzywdzi dzisiaj. To wam będzie w procesie pomocne. Pan ma przodownika w ręku. Wasza rozsądna i sprawiedliwa skarga jest nawet rozsądnemu panu przyjazną i on was szanować za nią będzie.

Przodownikowi, który was raz rzeczywiście skrzywdził, nie wierzcie, gdy obiecuje poprawę. Maniak tylko szumony się poprawia.

9) Do procesu żądajcie prawa ubóstwa (Armenrecht). Idźcie do wójta, mówcie o co chcecie skarżyć i kogo i że podatków nie płacicie i żądajcie poświadczenia ubóstwa (Armutshausgenuss). To posiłkuje do sądu, podajcie jasno i krótko o co wam chodzi i szlagując owo poświadczanie żądajcie przyznania prawa ubóstwa (Armenrecht). Sędzia udzieli wam tego prawa i wyznaczy adwokata i komornika sądownego, którzy pracować będą dla was za darmo. I kosztów sądowych płacić wtedy nie potrzeba. Przeciwnik wójci żądał się motele do landrata, przeciw sędziemu do Landgerichte.

10) Żądajcie plecy nad życiem i zdrowiem. § 618 kodeksu cywilnego powiada: kto żąda od kogoś służby, powinien miejsce, przyrzady i narzędzia, jakie daje, tak utrzymywać, i prace których wymaga, tak uprządkować, żeby pracujący o zdrowia i życia podług możności był zasłużonym. Ten sam paragraf dalsze jeszcze obowiązki pięknie nakłada obłądawcy (co do pomieszkania i syplalni) ale tylko wobec tej służ-

by, z którą pan spólnie domową utrzymuje, jest: z którą mieszka pod jedną strzechą.

A więc do was, wychodźców, te dalsze przepisy się nie stosują.

11) Żądajcie stosownego pomieszkania na plej w kontrakcie.

Ta część § 618, która się do wychodźców także stosuje, a którą pod nr. 10 podaliśmy, mówi nie o pomieszkanach. — Więc z prawa można się tylko na taką regułę ogólną powołać: obiecano wam pomieszkanie, więc ono powinno być stosowne. Do tego należy, żeby szyby były całe i t. d. i żeby kobiety spały osobno i m. ożysni takie. — Tę żądajcie jako rzeczy, które się sama przez się rozumie i żądajcie zaraz początku energicznie i koniecznie. A najprzód umieśćcie sobie żądania w kontrakcie.

12) Gdy czegoś nie będziecie wiedzieli, żądajcie się nas. Wszak nasza gazeta abonentom swoim rady chętnie zawsze udziela.

Proces o napad na p. J. Goetza w Okocimiu.

Przed trybunałem przysięgłych w Krakowie rozpoznano się przedwczoraj o sprawie o głośny napad na właściciela dóbr i największego browaru w Galicyi, Jana Goetza w Okocimiu, o czem czasu swego obszernie donosiliśmy. Na ławie oskarżonych zasiadają: Teofil Sikora, 19 lat, uczeń VII klasy gimnazjalnej w Tarnowie; 2) Antoni Kędzior, 22 lat, nauczyciel ludowy; 3) Józef Ciołek, 19 lat, nauczyciel ludowy; 4) Stanisław Staliński, 21, uczeń czwarty seminarjum nauczycielskiego, w ostatnim czasie praktykant w Tarnowie.

Pierwsi dwaj, Sikora i Kędzior obwiniają się o zbrodni rabunku i usiłowanego morderstwa, tudzież o przekroczenie zakazu niedopuszczalnego noszenia broni; dwaj drudzy, Ciołek i Staliński o współwinę w zbrodni rabunku i współwinę w zbrodni usiłowanego morderstwa.

Rozprawie przewodniczył radca Katedry prawniczej i oskarżenie wnosil radca prokurator Kazimierz Ożyszan; ławę obrońców stanowią: dr. Goldhammer z Tarnowa, dr. Sialkowski, dr. Abramowicz i dr. Włodzisław Lewicki.

Pierwszy dzień rozpraw zgotował trybunał pewną niespodziankę. Ojść wszyscy obroncy, którzy w śledztwie twierdzili, że dopuścili się napadu tego dla zysku osobistego, przed sądem twierdzą, że wykonali napad na rozkaz jakiegoś tajnego radcy narodowego i zamaskowanego nauczyciela — rzekomo dla dobra sprawy narodowej. Dalsze rozprawy wykażą zapewne bezpodstępność tych twierdzeń, nie ulega atoli wątpliwości, że prasa niemiecka wyzyska te zeznania przeciwko Polakom.

S. p. Wojciech Gerson.

(Wspomnienie pogonne)

Nastor malarzy naszych, którego sława rozległa daleko po za granicę kraju rodzinnego

QUO VADIS

POWIEŚĆ Z CZASÓW NERONA

Henryka Stenkwiewicza.

(Ciąg dalszy).

85) Ustę więc kazał zastawić na obłrzymlęj trawie, zbudowanej z położonych belek. Brzeź jej przybrane były w przepyszne konchy, poliwiane w morzu Czerwonem i w oceanie Indyjskim, grające kolorami perel i tęczy. Boki były pokryte kępami palm, galkami lotosów i róż rozkwitłych, wśród których ukryto fontanny, tryskające wonnościami, powagi bogów i złote lub srebrne kiatki, napełnione różnokolorowem płotwem. W środku wznosił się obłrzyml namiot, albo raczej, dla niezastłania widoku, tylko wierzch namiotu z syryjskiej purpury, wsparty na srebrnych słupkach, pod nim zaś błyszczący jak słońce stół, przygotowany dla biesiadników, obciążony szkłem aleksandryjskiem, kryształem i naczyniami wprost bez ceny, złupionem w Ita lii, Grecyi i Atyi Mniejszej. Tratwa, mająca z powodu nagromadzonych na niej rćsła poróż wyspy i ogrodu, polączona była sznurami ze złota i purpury z łodziami w kształcie ryb, łabędzi, mew i flamingów, w których przy kolorowych wierzach siedzieli wioslarze i wiosłarki, o kształtach i rysach cudnej piękności, z włosami utrefionemi na sposób wschodni, lub ujętymi w złote siatki. Gdy Nero, przybywszy z Poppeą i augustyanami, przybił do głównej tratwy i zasiadł pod purpurowym namiotem, łodzie owo poruszały się, wiosła poczęły uderzać wodę, wypręły się złote sznury i tratwa wraz z uosią i gośćmi poczęła się poruszać i opisywać kręgi po stawie. Oloczyły ją też inne łodzie i inne mniejsze tratwy, pełne cytrystek i herfiarek,

których piękne twarze, na tle błękitu nieba i wody i w obłaskach od złotych instrumentów, zdawały się wstąpić do siebie owe błękity i obłaski, mienić się i kwitnąć, jak kwiaty.

Z gajów pobrzożonych, z dźwięcznych bu dynków, powozzonych umyślnie i poukrywanych wśród gęstwy, owały się także odgłosy muzyki i śpiewu. Zabrzmiała okolica, zabrzmiały gaje, echa rozniósł dźwięk rogów i trąb. Sam Cesarz, mając po jednej stronie Poppeę, po drugiej Pitagorasa, podziwiał, i, zwłaszcza gdy między łodziami pojawiły się młode niewolnice dalewosęta, poprzebiebane za syreny, pokryte zieloną siatką, nasładującą łuskę, nie stracił poohwał Tygellinowi. Z przyszywoszenia spo gładził jednak na Petroniusza, choć poznał zdanie arbitra, lecz ów zachowywał się przez długi czas obojętnie i dopiero wreszcie zapytany, odrzekł:

— Ja sądzę, panie, że dziesięć tysięcy dźwięku czyni mniejsze wrażenie, niż jedna.

Cesarowi podobata się jednak sptywająca uosca, albowiem była ozem nowem. Podawano zresztą, jak zwykło, tak wyszukane potrawy, że i wyobraźnia Apoljusza odmiłaby na ich widok, i wina w tyłu gatunkach, że Othon, który podawał ich osiemdziesiąt, skrzyby się pod wodę ze wstydu, gdyby mógł widzieć ów przepych. Do stołu, prócz kobiet, zasiadli sami augustyanie, wśród których Winioyusz gasił wszystkich pięknością. Niegdyś postać i twarz jego sbył szamłonoszą żołnierza z zawodu, teraz troski wewnętrzne i ból fizyczny, przez który przeszedł, wyrzeźbiły tak jego rysy, jakby przesła po niego delikatna ręka mistrza-rzeźbiarza. Płód jego straciła dawną aniadość, lecz zostaly jej słotawe połyski numidyjskiego marmu-

ru. Ozy stły się większe, smutniejsze. Tylko tors jego zachował dawną pełną formę, jakby stworzona do pancerza, nad tym torsiem legionisty widzieliśmy greckiego boga, albo przynajmniej wyrafłonego patrycjusza, zarazem subtelna i przystęna. Petroniusz mówił mu, że żadna z augustyanek i nie potrafi i nie zechce mu się opowiedzieć jak ożwilek doświadczonej. Patrycjusz mówił teraz wszystkie, nie wyjmując Poppeę, wstąpił Rubryi, którą Cesarz tyzył sobie na uosce.

Wina, mrożone w śniegach z gór, w kro rorgrzały serca i głowy biesiadników. Z gęstwy pobrzożonej wysuwały się coraz nowe kształtach koników polnych i łątek. Błk szczyba stawu wyglądała jakby ją kto przyszył płatkami kwiatów, lub jakby ją poobsiadali tyto. Nad łodziami unosiły się tu i owdzie przywiałyszy na srebrnych i niebieskich cisch lub sznurkach gołbie i inne ptaki i Afryki. Słońce przebiegło już większą część nieba, ale dzień, lubo uosca odbywała się w ozakach maja, był ciepły a nawet upalny. Słońce kochało się od uderzeń wiosel, które były tak takt muzyki, lecz w powietrzu nie było najmniejszego ochłnienia wistru i gaje stały nieruchome jakoy załuchane i zapatrzone w to, co dzieło się na wodzie. Tratwa krążyła wolną po stawie, wioząc coraz bardziej pijanych i wrzeszczących biesiadników. Jeszcze uosca nie dobiegła do lówy, gdy nie pilnowano już porządku, w wysy osiedli przy stole. Sam Cesarz dał przykład, wstawy bowiem, kazał ustąpić Winioyuszowi, który siedział przy Rubryi wstąpił, jawasy jego tryklinium, poczęł jej szeptać do ucha.

(Ciąg dalszy nast.)

Wojciech Gerson, po długiej chorobie zmarł wczoraj po południu w Warszawie. Wia...

Zmarły przyszedł na świat w Warszawie z matką przetrwała, poświęconemu stu...

Zmarły obdarzył sztukę polską obrazami i malowaniem, z zamiłowaniem uprawiając...

Ale nie tylko jako artysta pierwszorzędny... Głównie jako człowiek, który w życiu...

Oświadczył wielkiego artysty i obywatela!

Na marzec... Dziennik Kujawski... w wszystkich urzędach pocztowych 42 fen., z od...

W dodatku „Piast” rozpoczniemy druk prze...

Poradnik prawny.

Wskazanie wiadomości i artykułów... w sprawie...

Pracownicy, handel, rolnictwo i g...

Walemy przez... w sprawie...

Akcyje inowrocławskiej akcyjnej ko...

Ruch w Towarzystwach.

Towarzystwo Przemysłowe w Inowrocławiu.

Towarzystwo muzyczne w Inowrocławiu.

Krzeszawie. W niedzielę dnia 30 marca o go...

Kółko Chemiczne odbędzie swe miesięczne...

W niedzielę dnia 30 marca odbędzie się w...

Zebrane kółko rolnicze w Trosznie odbę...

Wiadomości miejscowe, potoczne i sprawy bieżące.

INOWROCLAW, dnia 28 lutego 1901.

Telefon Wydawnictwa „Dz. K.” nr. 804.

Uczmy dzieci po polsku!

Teatr. W niedzielę dnia 3 marca odbędzie...

P. dyr. Ryger i artyści mieli pewne obawy...

Nadmieniamy, że komedia Schoenthana roz...

Od wczoraj mamy odwiła i to tak silną...

W niedzielę dnia 30 marca odbędzie się...

mu, którokolwiek się do niego udał, — a przedewszystkiem...

Zawsze został wiarą swą narodowości i docekał...

Nowe przedsięwzięcie. Od 1go kwietnia...

Wielkiemu. W nocy z poniedziałku na wtorek...

Wronki. W Wielkim Ochotniku, który...

W Borykowie. W tym są granice, wystawili Rosy...

Ostrzeszów. Pożar osobowy, który tu dnia 24go...

Rawicz. Dnia 23 lutego r. b. składano egzamina...

Bydgoszcz. Przewoźca po południu odebrał...

Sępole. Balon wojskowy spuścił się na polach...

Pełpina. Dwa gimnazjalni otrzymali telegraficzne...

Brodzien. W celu podniesienia religijności wśród...

Gołub. Powstał tu projekt założenia w mieście...

Ciekawy powód do odstępstwa. Inżynier, na...

Nowi Robert i Bertrand. O szabwym wy...

Kalendarz. Jutro, w piątek, dnia 1go mar...

Wschód słońca o godz. 6 min. 50 — zachód o godz. 8...

